

HAVRANÍ LISTY

Měsíc loučení s vlastí

23. ZÁŘÍ 2023

SEŠIT I.

Středisko Černého Havrana

Obsah

Příběh z lesa.....	1
Podzim přichází z nebe	1
Novinky z města.....	1
Na polích a loukách	1
Nezapomenuté dovednosti pro přežití	2
Určení severu 11ti způsoby	2
Semenaření.....	2
Jak uchovat suroviny na zimu pro nás	2
Černým havraním brkem o nečerných příhodách všedních dnů	3
Veselá příhoda jednoho dne.....	3
3x & dost	3
Tajnosti	4
Je pro tebe lepší zůstat nebo odletět do teplých krajín	8
Vyhodnocení	0
Slovníček pojmů.....	0

Použité informace: Lesní noviny – Vitalij Bianki
Sedm tváří ovocnářství – Lokoč; Škarková; Chroust
Skautská praxe 2.0 – Jiří Brko Červinka
Zápisník 13 bobříků – Dr K. Bureš aj. Foglar

Příběh z lesa

Září je morous a křikloun. Stále častěji se nebe kaboní a vítr sviští. Nadešel první podzimní měsíc. Podzim má svůj pracovní plán stejně jako jaro, jenomže probíhá opačně.

Podzim začíná ve vzduchu. Vysoko nad hlavami nám pomaloučku začíná žloutnout, rudnout a hnědnout listí na stromech. Jakmile totiž listy nemají dostatek slunce, vadnou a rychle ztrácejí svou zelenou barvu. V místě, kde list přisedá na větev, řapík zaschne. A za úplně tichého, bezvětřného dne se najednou tu žlutý, březový, tam rudý osikový list z větve oddělí a padá. Lehce se pohupuje ve vzduchu a neslyšně klouže po zemi.

Podzim přichází z nebe

Představ si moci vzlétnout ve stratosférickém balónu. Bylo by to výš než je nejvyšší strom v lese, výš než plují oblaka – asi tak nějakých 30 kilometrů nad zem. Spatříš obzor, totiž to, co vidíš kolem dokola, je odsud obrovské. Z takové výšky se zdá, že je celá země v pohybu, že se nad lesy, horami i moři něco pohybuje... Jsou to ptáci.

Nesčetná ptačí hejna. Tažní ptáci opouští svou vlast a odlétají na přezimování. Odlety začínají od konce léta: první nás opouštějí ptáci, kteří přiletěli na jaře jako poslední. Pokračují celý podzim, dokud nezamrznou řeky. To nás opustí i ti, co na jaře přiletěli jako první: havrani, skřivani, špačci nebo kachny.

Lov a střelba

Záříjového úplňku využijeme na zbývajících strništích a posečených loukách k lovu selat a lončáků černé zvěře.

Vysokou ponecháváme v klidu, jelikož jim začíná říje.

A vedle odlovu se musíme věnovat i příkrmování, aby zvěř před zimou tzv. zatučněla.

Novinky z města

V laštovky a jiní tažní ptáci, kteří u nás tráví léto, se již shromažďují v houfech a nenápadně se za noci vydávají na dalekou cestu. Ve vzduchu je pojednou prázdno.

Voda chladne, že už to člověka ani netáhne na koupání. A tu je! Jako vzpomínka na krásné léto – nastává suché počasí s teplými, jasnými klidnými dny. V nehybném vzduchu létají a stříbří se dlouhé pavučiny.

„Babí léto je tu.“

Na polích a Loukách

S posledními teplými dny na polích září čerstvá mladá zeleň. To je pěkně vzešlé ozimé obilí. Všechno se připravuje na dlouhou zimu a schovává do bezpečí, zalézá do tepla. Jenom zaječice se nemohou nijak uklidnit, stále se nechtějí smířit s tím, že už je léto pryč! Opět mají malé zajíčky – z posledního vrhu – kterým se říká „listopadáčci“.

Z letošní úrody obilí jsou již napečeny koláče, housky i chleby.

Len na úhorech a svazích za dešťů namokl, na slunci oschl a nyní nastal čas ho odvézt na mlat, kde se bude mědlit a vochlovat.

Pozor!

Zmizelí zpěvní ptáci

Ani jsme neviděli, jak se vydali na cestu, neboť odlétají za noci. Mnoho ptáků dává přednost cestování v noci:

Je to bezpečnější!

Za tmy je nepřepadávají sokoli, jestřábi a jiní dravci. Cestu na jih najdou tažní ptáci i za tmavých nocí.

Noční poplach

Téměř každou noc bývá na předměstí poplach. Na dvoře uprostřed noci se husy náhle rozkejhají, kachny káchají a drůbež třepetá křídly. „Přepad tchoře, nebo liška se vkradla na dvůr!?“ Obhlídka, dvora i stavení dopadla dobře, nikde nic. Patrně se drůbeži zdál nějaký hloupý sen. Už je zase klid. Za hodinu je kejhání, káchání a slyšet opět. Co je to? Co tam zase mají? Otevřeným oknem je slyšet z černé, hvězdami ozářené oblohy vzdálené, jemné a přerývané hvízdání divokých hus.

Domácí kachny a husy se rázem probouzejí. Ptáci, o nichž by sis myslil, že dávno zapomněli na svobodu, náhle v návalu jakéhosi stesku prudce mávají křídly. Nadzvedají se na nohách, natahují krky a křičí, smutně a tesklivě.

Nezapomenuté dovednosti pro přežití

Když se ráno probudíš a spatříš poprvé na trávě jinovatku, zapiš si do deníku: „Začal podzim.“ Od tohoto dne, či spíše od této noci (protože první jinovatka se tvoří vždy k ránu) bude stále častěji padat listí z větví, dokud nezačnou foukat silné větry, které strhají z lesa jeho sváteční letní šaty.

Hrabat listí nebo
nehrabat

Přemýšleli jste, jestli má listí, které spadne na zem, nějakou další užitečnou funkci pro keř či strom? Pár by jich bylo:

- Strom si tím chrání kořeny než napadne první sníh
- Na jaře ho první sluníčko neprobudí tak brzo a on kvete až později, takže mrazíky mu nespálí květy.

Vzdálenost bouřky

Když se zableskne, začni počítat vteřiny až do doby, kdy uslyšíš hrom. Vteřiny pak vyděl třemi (jelikož světlo z blesku je 3x rychlejší než zvuk hromu). Získáš pak, kolik km je vzdálená bouřka. Tip: pokud se doba, kterou napočítáš, bude prodlužovat, bouřka je na ústupu, pokud naopak zkracovat, žene se přímo na tebe.

Určení severu 11ti způsoby

Jestli se někdy ocitnete v situaci, kdy se ztratíte v přírodě, pro orientaci a navigaci je určitě dobré vědět, kterým směrem se nachází jednotlivé světové strany.

Pozn.: Všechny následující metody se týkají orientace na severní polokouli.

1. **Mech** - Jako malí jste se možná učili najít sever podle toho, kterým směrem obrůstá mech kůru stromů, a později jste zjistili, že při správných podmínkách může mech růst vlastně všude. (Mech zpravidla roste na stranách stromů nebo kamenů směřujících na sever, tedy na stranách, kde svítí nejmíň světla.)
2. **Kompasem** - Nejjednodušší, nejrychlejší a nejpresnější způsob jak najít sever.

Podzimní rovnodennost

V tento den paprsky slunce dopadají na zem tak, že osvětlují oba póly, a na nich se střídá polární den a noc

Pranostika:

Svatá Teklička doslazuje jablíčka.

- Přírodní kompas** - Jestli jste si sebou na cesty kompas nevzali, můžete si ho sami vyrobit. Potřebujete jen zmagnetizovanou jehlu (nebo narovnanou kancelářskou sponu), kterou položíte na list nebo stéblo trávy, a pak opatrně umístíte do misky s vodou nebo na hladinu kaluže. Špička jehly se otočí směrem k severu.
3. **Buzola** je něco pokročilejší ve spojení s použitím mapy.
 4. **GPS přijímač** - Můžete použít buďto samostatný GPS přijímač, nebo ten, který je nejspíš na vašem chytrém telefonu či hodinkách. I když nebudete mít uprostřed přírody žádný signál, většina GPS přístrojů v sobě má elektronický kompas, díky kterému lehce určíte světové strany.
 5. **Ručičkové hodinky** - Tato metoda je rychlá a jednoduchá – jenom se musíte ujistit, že vám jdou hodinky přesně. Vezměte si ručičkové hodinky do ruky tak, aby byly v horizontální poloze. Malou (hodinovou) ručičku nasměrujte přímo k slunci. Přesně v půlce mezi malou ručičkou a 12 hodinou je pomyslná osa směřující na jih – opačným směrem je sever.
- Pozor na letní čas, kdy se místo 12 hodiny bere 1 hodina.**
6. **Pavučiny** - Pavučiny najdete většinou na jižních stranách stromů.
 7. **Mraveniště** – Když se díváte na mraveniště uprostřed lesa, severní strana bude ta strmější, zatímco jižní (teplejší) bude pozvolně klesat
 8. **Klacek v zemi** – Zapíchněte klacek svisle do země a zaznačte si na půdě, kde se nachází konec stínu. Potom chvílku počkejte, než se stín posune a opět naznačte konec stínu. Pokud si stoupnete před vaše označené body a zároveň budete zády ke klacku, linie mezi těmito dvěma body povede od východu po vaší pravici na západ po vaší levici a sever bude přímo před vámi.
 9. **Pohyb slunce** – pozorujte, kde slunce vychází (východ) a kde zapadá (západ), a podle toho určete, kterým směrem se nachází sever. Toto určování severu ale není příliš přesné (poloha slunce se během různých ročních období liší).
 10. **Polárka** – Pokud je v noci jasná obloha, většinou spatříte severní hvězdu Polárku. Znat ji můžete také podle názvu Severka, a jak už její název napovídá, pokud tuto hvězdu vidíte, díváte se na sever.
 11. **Pohyb mraků** – Podívejte se, kterým směrem se pohybují nejvyšší mraky – zpravidla je to směrem od západu k východu. Podle toho směru pak můžete určit, kde se nachází sever a jih. (tohle určení světových stran je ale spíš jen přibližný odhad, a je třeba mít na paměti, že ne vždy přesný.)

Semenaření

V září dozrávají semena a plody mnoha stromů a keřů. V tuto dobu je zvláště důležité připravit co nejvíce semen, která zasejeme ve školkách.

Semena převážně většiny stromů i keřů se mají sbírat nejlépe krátce před dozráním, nebo v co nejkratší době po dozráním. Zvláště se nesmíme opozdit se sběrem semen javoru mléčného a sibiřského modřínu.

Aby ze semena mohl vyrůst strom nebo keř, musí projít tzv. stratifikací.

Stromy a keře vhodné ke sběru v září

- Jabloň
- Hrušeň
- Bez
- Kaštan (i jedlý)
- Líska
- Rakytník
- Šeřík
- Trnka
- Šípek
- Dřín

Jak uchovat suroviny na zimu pro nás

Uchování zásob na zimu je staré jako život na planetě samotný. Každý se tomu přizpůsobil po svém. Někdo všechno sní a pak spí. Někdo doufá v úlovek, ač venku panují kruté mrazy, a jiní spíží. Tak jako my. Avšak ještě před tím, než to do té spíže uložíme, musíme některé potraviny zpracovat, aby vydržely co nejdéle. Jaké jsou způsoby?

	Ovoce	zelenina	Maso
<i>Zavaření do slenic</i>	Ano	Ano	Ano
<i>Zavaření do konzerv</i>	Ano	Ano	Ano
<i>Sušení</i>	Ano	Ano	Ano
<i>Uzení</i>	Ano	Ne	Ano
<i>Naložení do sádla</i>	Ne	Ne	Ano
<i>Naložení do soli</i>	Ne	Ne	Ano
<i>Naložení do medu</i>	Ano	Ne	Ne
<i>Kvašení</i>	Ano	Ano	Ne
<i>Do chladu (sklep)</i>	Ano	Ano	Ne
<i>Zamrazit</i>	Ano	Ano	Ano

Pečený čaj

Dvě jablka, tři hrušky a švestky nakrájíme na malé kostičky. Osladíme a vaříme do změknutí spolu se skořicí, badyánem a hřebíčkem. Tři lžičky = jeden šálek čaje.

Varmuža

Stejný postup jako na pečený čaj, jen ke konci se zahustí jednou šlehačkou a trochou mouky. Jí se jen jako dobrota.

Prachanda

Používá se na posypání sladkých jídel. Hrušky usušíme v troubě při 60-80°C asi 10 hodin. Nastrouháme na prášek a smícháme s cukrem a skořicí.

Černým havraním brkem o nečerných příhodách všedních dnů

Veselá příhoda jednoho dne

- *Snad v příštím čísle*
- *Snad v příštím čísle*
- *Snad v příštím čísle*

3x & dost

1. Tip na knížku:
Družina černého pera od Rudolfa Hrbka
2. Tip na film/ seriál:
Bylo nás Pět od Karla Smyczka
3. Tip na výlet / výpravu:
Plantanaturalis

Zahrajte si:

Smíšená štafeta

Mohou hrát, či vlastně závodit jednotlivci, nebo i celé družiny.

Připravte si běžeckou dráhu s různými překážkami a úkoly.

Příklad:

První úsek – hráč běží klasicky jak nejrychleji dovede k druhému.

Druhý úsek – po doteku vyrazí druhý hráč na čtyřech ke třetímu

Třetí úsek – absolvuje s plecháčkem plným vody na hlavě k čtvrtému úseku.

Čtvrtý úsek – čtvrtý hráč se musí nejprve strefit 5 kameny do plecháčku, ty z něj následně vyndá a s dnem vzhůru je na něm přenese do cíle.

Narozeniny oslaví

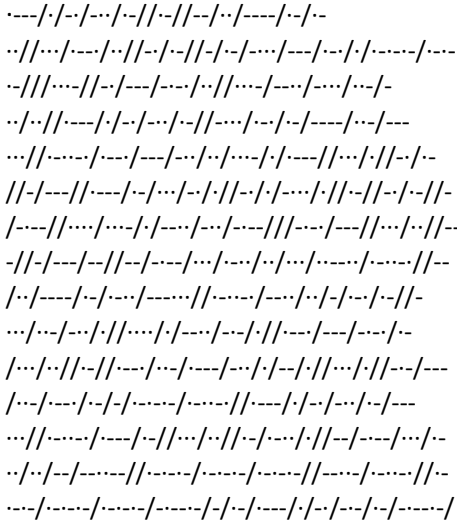
- Kde nic tu nic

Úspěchy, kterými je potřeba se pochlubit

Všichni naši členové se posunuli ve škole o ročník víc, nejsou zmínky o tom, že by někdo musel opakovat třídu.

Tajnosti

A	R	É	T	P	O	K	I	L	E	H	A	Ž	A	E
A	K	R	O	T	U	A	S	V	É	D	K	Y	N	É
N	M	L	N	Á	L	O	Z	O	M	Ž	Č	E	L	M
I	U	A	I	N	Š	Ě	H	K	T	U	E	I	Ú	P
F	M	R	N	P	I	I	R	L	D	D	T	Z	K	U
O	I	Á	Á	U	R	M	A	O	E	I	J	A	Ž	Š
E	E	H	Y	Ž	Á	P	N	U	L	S	O	O	K	K
I	A	O	K	D	K	L	A	F	D	T	V	Ž	P	A
G	K	P	T	A	E	A	A	B	N	K	D	R	Ř	P
O	Č	B	A	V	L	N	A	R	A	A	A	U	Í	Á
L	I	A	J	R	Y	T	Í	D	M	L	D	B	Š	L
O	N	N	L	N	Á	Á	O	K	Á	J	A	M	E	E
I	S	K	K	R	Á	T	E	R	C	K	E	D	R	N
B	E	A	K	T	A	R	K	O	T	S	I	R	A	K
L	V	T	U	A	K	T	K	E	T	I	H	C	R	A

Morseova Abeceda

PÍSMENO	KÓD	POMOCNÉ SLOVO
A	.-	Akát
B	...-	Blýskavice
C	-.-.	Človníci
D	.-..	Dálava
E	..	Erb
F	..-.	Filipíny
G	...-	Grónská zem
H	Hrachovina
CH	----	Chvátá k nám sám
I	..	Ibis
J	.-..	Jasmín bílý
K	-.-	Krákora
L	.-..	Lupíněček
M	--	Mává
N	-.	Nástup
O	---	Ó náš pán
P	-.-.	Papírníci
Q	---.	Kvílí orkán
R	.-.	Rarášek
S	...	Sekera
T	-	Trám
U	..	Uličník
V	...-	Vyvolený
W	.-.-	Vagón klád
X	-.-	Xénokratés
Y	-.--	Ý se krátí
Z	---.	Známa žena

ČÍSLO	KÓD	ZKRÁCENÝ KÓD
0	----	-
1	.----	..
2	..---	--
3	...--	...-
4-	Není
5
6	-----	Není
7	-----
8	------
9	-----	...--

SPECIÁLNÍ ZNAK	NÁZEV	KÓD
,	Čárka	.-.-.-
.	Tečka	.-.-.-
:	Dvojtečka	.-.-.-
;	Středník	.-.-.-
?	Otazník	.-.-.-
!	Vykřičník	.-.-.-
-	Pomlčka	.-.-.-
/	Lomítko	.-.-.-
=	Rovnítko	.-.-.-
_	Podtržítko	.-.-.-
"	Uvozovka	.-.-.-
(Kulatá závorka otevírací	.-.-.-
)	Kulatá závorka zavírací	.-.-.-
<->	Tabulátor	.-.-.-
@	Zavináč	.-.-.-

APARÁT ARCHITEKTKA ARISTOKRATKA AUTORKA BALADA BANKA BAVLNA BIOLOGIE
 BURŽOAZIE CIKÁDA DENÍK DVOJTEČKA DŽUDISTKA FANYNKY HELIKOPTÉRA HRANA
 IMPLANTÁT JATKY KRÁTER KŮLNÁ MAJÁK MANDLE MANUÁL MOZOL
 MUMIE OFINA OTLAK PÁLENKA PILKA POHÁR PŘÍŠERA PUŠKA ŠIRÁK
 SVĚDKYNĚ TLAPKA URÁŽKA UŽOVKA VESNIČKA

Příběh na pokračování

V pradávných dobách, kdy svět byl poměrně mladý a lidí bylo pomálu. V dobách kdy ho neobývali pouze lidé a nám známí tvorové, ale i spousta příznaků, příšer a stvůr. Ano, ty, o kterých se nyní dozvídáte pouze z pověstí, nebo pohádek. Tak právě v téhle době se odehrává náš příběh.

Zima už je na ústupu. Mrazivé počasí ztrácí na síle a sníh pokrývá jen horské vrcholky na obzoru. V nížině, kterou putuješ, připomíná zimu už jen právě ten pohled na hory a vítr vanoucí od nich. Svým ledovým dechem ti barví tváře do červena a pobízí tě, abys se otočil/a k jihu. Právě tam směřuješ. Za teplem a sluncem. Pryč od chladu a temnoty, která panuje ve hvozdech pod Sněžnou horou.

To, co se ti přihodilo za posledních několik dní, už nikdy nechceš opakovat. NIKDY!

Pronásledování smečkou sněžných vlkojedů bylo vyčerpávající. Jejich bílé tesáky se ti podařilo setřást až v přítmí korun prastarého hvozdu na úpatí hor.

Les byl dost možná temnější než tlamy vlkojedů. Panovalo zde naprosté hrobové ticho. Vítr, který sužoval hory a pohrával si se sněhem, zde nedokázal pohnout ani lístečkem. Strávená noc zde byla plná strachu. Ticho prořízlo jen zakvílení Sokhara z korun prastarých stromů. To když tě zahlédl jako snadnou kořist a svým křikem na tebe upozornil všechny příznaky v okolí. Útěk bez přestávky mohl trvat den, týden nebo rok, to nikdo nevěděl, protože v lese čas plyne jinak. Tak nějak po svém.

Panuje zde pořád stejné šero a rozhodně neplatí, že když je víc vidět na cestu, že je to dobře. Jen tak tak se ti podařilo utéct bludičkám, které se ve skupinkách vznášely nad smrdutým močálem.

Den, týden, měsíc nebo rok. To je fuk! Jsi venku z Hvozdu. Teď bude už jenom líp!

Bohužel brzy zjistíš, že to byl velký omyl, a že Vlkojedy, Skohry nebo bludičkami to všechno vlastně jenom začalo. Cesta trvala dva dny, než ses dostal/a do řídnoucího lesa, ve kterém bylo patrné, že zde někdo kácí stromy. Nikoliv vyrývá a s kořeny, ale opravdu kácí. Sekyrou, nebo pilou.

Uprostřed lesa byla mýtina, nebo spíš už louka. Na východě a západě ji lemovaly potoky a podle toho, jakým směrem tekly, tak se dál na jihu spojovaly v jednu řeku. Voda v nich byla průzračná, nesvětélkovala a ani nepáchla jako staré ponožky. Na chvíli jsi měl/a pocit, že jsi v ní uviděl/a rybu. Nebo něco, co ji velmi připomínalo.

Začalo se stmívat. Vítr se utiřil a okolní zvuky tě po dlouhé době neděsily. Náhle ti o nos zavadila známá vůně kouře. „Někdo si tu na noc rozdělal oheň,“ vířilo ti v hlavě.

„Jak to, že se nebojí noční návštěvy Drakoběsů, nebo Příkraven? Že by je tu neměli? Nebo znají nějakou obranu proti nim?“ Spousta a spousta otázek ti vířila v hlavě, ale odpověď na ně žádná.

„Vydám se za tím kouřem!“ A bylo rozhodnuto.

Cesta trvala déle, než jsi čekal/a. Než jsi zahlédl/a mihotavé světlo plápolajícího ohně, padla tma. Opravdická tma! Tma, kdy noční oblohu ozařují opravdové hvězdy, nikoliv tisíce oček pavoučňáčků visících a houpajících se na korunách stromů ve hvozdu. U ohně sedělo už několik postav. Tebe ale zaujmuly čtyři z nich. Dvě byly ženy a dva muži. Vypadalo to, jako by ten, co stojí, mluvil k ostatním. Rukama rozhazovali a ukazovali. Chvilku vážně a za chvilku zase něco veselého, protože se všichni rozchechtali a jejich smích jsi už slyšel/a i ty.

Sotva jsi byl/a v doslechu, otočil se ten stojící muž tvým směrem a povídá k tobě zvučným hlasem: „No konečně! Už jsme mysleli, že se k nám nepřidáš a budeš radši spát někde v houští. Jdeš právě včas, budeme rozhodovat o tom, co je třeba, a ty a tvé zkušenosti nám v tom určitě pomohou.“ Pak mávl rukou, ať jdeš blíž, a v tu samou chvíli ti skupinka udělala místo na sezení u ohně.

Bylo tam teplo, a i když jsi byl/a zmatený/á, bylo ti tu fajn a věděl/a jsi, že dnešní noc se nebudeš bát a že se budou dít velké věci.

Porada pokračovala hluboko do noci a přidávali se k Vám další a další poutníci, zrovna tak jako ty. Ten muž jménem Aknaer Silualaemiuka každého vždy přivítal, usadil a pokračoval dál.

Šlo o to, že se zde rozhodli usadit, a nabízí možnost zůstat zde každému, kdo o to bude stát. Usadit se zde, mezi potoky nespoutané Cidliny a divoké Bystřice. Na samém okraji Lužních lesů.

Ranní mlha se rozplynula s východem slunce. Konečně jsi uviděl/a vše to, co před tebou ukrývala. Ani v noci kvůli tmě jsi nic nezahlédl/a.

Následují tři možnosti jak by mohl příběh pokračovat. Hlasuj a zvol ten nejlepší.

Hlasovat můžeš lístkem, nebo na Discordu do redakce Brachů.

Na louce

Před tebou stála dvě patra vysoká, dřevěná budova. Kolem dokola měla ochoz (balkón). Ten sloužil pro obránce jako takové hradby, z kterých mohli bránit okolí budovy. Vchod dovnitř nebyl dole, jak by se dalo čekat, ale až v prvním patře, takže kdo chtěl jít dovnitř, musel po žebříku. V případě potřeby se žebřík prostě vytáhl a nikdo se dovnitř nedostal.

Střecha byla z dřevěných štípaných šindelů a chránila i ochoz, takže se dalo hlídkovat i za deště a strážní byli v suchu. Uvnitř byla budova rozdělená nikoliv na dvě, ale na tři patra.

Spodní patro sloužilo jako skladiště a byla zde místa pro různá řemesla.

Druhé patro sloužilo jako zasedací místnost, jídelna a byla zde i kuchyň a latríny (zbytky jídel a záchod byly na ochozu, takže dírou padalo vše ven před chalupu na hnojník, kde se o zbytky postarala zvířata a bobky se použily jako hnojivo při pěstování).

Ve třetím patře byly ložnice. To proto, že zde bylo nejtepleji. Navíc v druhém a třetím patře bylo vždy nejrůzněji a tak se na obranu na ochoz v malé chvílce vyřídilo spousta obránců.

Okolo pobíhala domácí zvířata a pěstovala se tu spousta roztodivných bylin.

Na jezeře

Z mlhy se vynořilo jezero, které napájely obě říčky. Na jezeře se pohupovala loď. Nebo spíš... ne vlastně to byla loď. Jen taková trochu jiná. Klády tvořily jakýsi kruhový vor. Kruh byl celkem velký a kolem dokola na něm byly postaveny tři malé chatrče. Střechu měly spojenou společnou a tvořila takový trojúhelník. Navíc v ní měly vikýře (okýnka), které se daly otevírat a zavírat a sloužily pro obranu. Město se pohupovalo na vlnách a občas některá z nich vystříkla skoro až ke střeše. Domy sloužily ke spaní, všechny ostatní věci se dělaly uprostřed mezi domy. A zde bylo také jediné ohniště, z kterého stoupající teplo ohřívalo domy po stranách. Jídlo zde zajišťovalo jezero. Ryby, mušle nebo jezerní řasy. I v zimě se tu dalo lovit dírkami v ledu.

Obrana města byla výborná, dokud nebylo jezero zamrzlé, ale jakmile zamrzlo, musel se led okolo města pořád rozbíjet. Co když ale přijde opravdu krutá zima? Zůstane město nechráněné?

V lese

Les! Rostl tu les. Atrime se tvému výrazu zasmál a ukázal ti, abys se podíval/a nahoru. Vysoko v korunách jsi spatřil/a provazové lávky a na stromech jakési chatrče. Při procházce lesem se ti tajil dech, jak vysoko jsou ony chatrče postavené. Jak se tam jenom dá dostat? Kladkou ... hodili ti dolů lano se smyčkou na nohu a pak tě pomocí kladky dva silní vytáhli nahoru na lávku. Chvilku trvalo než jsi se zbavil/a strachu a závratě z té výšky. Když vše pominulo, konečně jsi uviděl/a vše, co nebylo ze spodu vidět. Chajdy nebyly jen v jedné výšce, ale tak po různu jak to zrovna stromy dovolovaly. V jakémsi „uprostřed“ bylo velké pódium, na které vedlo nejvíce provazových lávek. Patrně zde se konala setkání a rokování stařešin. Každá chatrč patřila někomu jinému a sloužila mu jak k práci tak ke spaní. Jediné, co byl problém v těchto obydlích, byl oheň. Ten se rozdělával pouze pomocí lojových svící nebo svíček z vosku včel. Proto na zimu bylo nutné obydlí zabalit do zvířecích kožešin, aby ani skulinkou neprofoukl mrazivý vítr. Les poskytoval dostatek jídla i surovin na stavbu a pro přežití.

Je pro tebe lepší zůstat nebo odletět do teplých krajin

Kterým dnem podle kalendáře začíná podzim?

- a) 23. září b) 1. listopadu c) s první jinovatkou

Kdo vyvádí mladé, i když listí už opadává?

- a) Kukačka b) Zmije c) Zajíc

Co lze konzervovat nejvíce způsoby?

- a) ovoce b) zeleninu c) maso

Kdo nám nepomůže určit světové strany?

- a) Pavouci b) mravenci c) mšice

Kdy se doporučuje ptákům odletět do teplých krajin?

- a) V létě b) V noci c) Za deště

Co dokážeme za pomoci polárky?

- a) Opravit kolo b) Najít velký vůz c) Zapálit oheň

Co znamená ozimé obilí?

- a) Zásoba na zimu b) Setba na za rok c) Zaseté na zimu

Správné odpovědi

- 1) A (2b)
- 2) C (2b)
- 3) A (1b)
- 4) C (2b)
- 5) B (1b)
- 6) B (1b)
- 7) C (2b)

Vyhodnocení

11–8 b = V klidu se rozleť

7–4 b = Možná doletíš, možná se i vrátíš, ale bez štěstí se ti to nepovede!

3–0 b = rozhodně letos nikam neodlítej.

$20\frac{23}{9}$

Vlčácká skupina Brachů
Středisko Černého havrana
Chlumec nad Cidlinou

„Měsíc plných komor“

Bude vycházet 21. října

Slovníček pojmů

Ozim = obilí zaseté na konci léta

Mlat = průjezdná část ve stodole s udusanou hlínou na zemi, kde se mlátilo cepy obilí

Vochlovat = pročesávání lýkových vláken vochlí. Vochle je plocha posázená jehlami nebo ostrými hroty.

Mědlit = ručně lámat len

Stratifikace = semeno projde mrazem a je pak schopné vyklíčit.

Stratosférický balón = balón obvykle naplněný héliem nebo vodíkem, což jsou látky, které jej dokážou vynést až do stratosféry

Řápek = stopka listu

